Yhteiskunnallisten yritysten liitto ARVO ry

Lausunto

05.10.2026

Asia: VN/26258/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain muuttamisesta.

Yhteiskunnallisten yritysten liitto ARVO ry on yhteiskunnallisten yritysten elinkeinopoliittinen yhdistys, jonka tehtävänä on edistää yhteiskunnallisten ja arvolähtöisten yritysten toimintaedellytyksiä. Yhteiskunnallisella yrityksellä tarkoitetaan yritystoimintaa, jossa tavaroita tai palveluja myydään markkinoille yrittäjämäisellä tavalla yhteisötalouden periaatteita noudattaen. Liiketoiminnan tulee olla kannattavaa, mutta voiton maksimoinnin sijasta tavoitteena on vaikuttavuuden maksimointi. Liiketoiminnan ydin on yhteiskunnallisen, sosiaalisen tai ekologisen päämäärän edistäminen, positiivisen vaikutuksen tuottaminen yhteiskuntaan.

Kyse on liiketoiminnasta ja yhteiskunnalliset yritykset tuottavat myös voittoa, mutta yli puolet voitosta on sijoittava mission mukaisen vaikuttavuuden vahvistamiseen. Yhteiskunnallisia yrityksiä toimii kaikilla toimialoilla ja kaikissa yhtiömuodoissa. Monen yhteiskunnallisen yrityksen keskeinen missio on laadukkaat sote-palvelut, heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistäminen ja työllistymisen edellytysten parantaminen sekä uudelleenkäyttöön, kiertotalouteen ja ympäristöön liittyvät tavoitteet.

Suomessa on noin 5 000 yhteiskunnallista yritystä. Ne työllistävät yli 85 000 henkilöä, mikä on yhtä paljon kuin metsäteollisuus alihankkijoineen sekä noin kaksi kertaa niin paljon kuin start up -yritykset ilmoittavat työllistävänsä. Yhteiskunnallisten yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on noin 10 miljardia euroa.

Lähtökohtaisesti kannatamme tavoitetta parantaa yritystukien parantaa vaikuttavuutta Suomessa, mutta esityksessä tavoiteltava vaikuttavuus ja sen mittarit näyttäytyvät äärimmäisen yksipuolisina vain taloudellista vaikuttavuutta ihannoivina. Vaikuttavuuden arviointiin tulee lisätä yhteiskunnalliset, sosiaaliset ja ekologiset vaikutukset.

Vaikutusten mittareina ei voida käyttää pelkästään liikevaihtoa, kasvua ja työpaikkojen määrää. Ne antavat riittämättömän kuvan aidoista vaikutuksista Suomeen, eikä kaikki vaikutuksia voida johtaa tai tarkastella niiden kautta.

On luonnollista, että tukea myönnettäessä on selvitettävä sen kilpailuvaikutuksia. Mutta Suomen tulee kilpailuvaikutusten rinnalla nykyistä vahvemmin arvioida myös tuen yhteiskunnalliset, sosiaaliset ja ekologiset vaikutukset. Kilpailuvaikutuksia ei pidä korostaa ja tulee myös hyväksyä kilpailuvaikutuksia, jos ja kun samalla voidaan osoittaa, että tuella olisi merkittäviä positiivisia vaikutuksia yhteiskuntaan. Näitä voisivat olla esimerkiksi työllisyyden parantuminen, elinvoiman vahvistuminen, markkinoiden monipuolistaminen sekä positiiviset vaikutukset ympäristöön, ilmastoon ja sosiaalisiin tavoitteisiin.

Suomen tulkinta sekä kilpailuvaikutusten arvioinnista että valtiontuista on EU:sta saadun palautteen perusteella varsin tiukka. Tulkintaa on syytä joustavoittaa, jotta yritystukia ja valtiontukia voidaan hyödyntää nykyistä paremmin ja joustavammin suomalaisen yhteiskunnan eduksi. Hallitus hyväksyi tämän tavoitteen osana Yhteisötalouden ja yhteiskunnallisten yritysten strategiaa joulukuussa 2025: "Suomi hyödyntää valtiontukia joustavasti yhteisötalouden tukemisessa kohdistuen markkinapuutteisiin ja lisäten tavoiteltavia vaikutuksia, jotka ylittävät kilpailuvääristymien vaikutukset."

Esitämme myös huolemme yksityisen pääoman vaatimuksen vahvistamisesta. Sinänsä tieto siitä, että yksityinen pääoma on valmis sijoittamaan hankkeeseen voi kertoa hankkeen laadusta, siitä, että se arvioidaan kannattavaksi. Mutta samalla tämä vaade väistämättä suosii jo pidempään markkinoilla olleita yrityksiä ja suuryrityksiä. Suomen yrityksistä 96 % on mikroyrityksiä. Tämä asettaa alkavan yritystoiminnan ja sijoittajien vielä heikosti tunteman yhteiskunnallisen yritystoiminnan muita heikompaan asemaan. Uutta kasvua ja elinkeinoelämän uudistumista ei synny, jos näitä yrityksiä saateta kasvuun.

Lisäksi haluamme korostaa, että tulevaisuudessa tulee varmistaa, että kaikki yritystuki-instrumentit ovat yhtiömuodosta riippumatta kaiken taloudellisen toiminnan käytettävissä. Tämä tarkoittaa, että tukea voivat saada yhdistykset, säätiöt, osuuskunnat ja osakeyhtiöt sekä toiminimet ja muut henkilöyhtiöt.

Esityksestä todetaan, että se lisää joiltakin osin tuen hakijoiden hallinnollista rasitusta, koska tuella aikaansaatavia arvioituja vaikutuksia ei ole aikaisemmin pyydetty osana hakuprosessia. Tätä ei tule

hyväksyä. Jo nyt tukien hakuprosessit ovat niin vaativia, että yrittäjät jättävät tukia hakematta pelkästään prosessien vaativuuden, pitkän aikajänteen ja raportoinnin monimutkaisuuden takia. Päinvastoin hakuprosesseja tulee yksinkertaistaa, sujuvoittaa ja tukien myöntäjien työskentelyote pitää muuttaa proaktiiviseksi. Tulevia menestys yrityksiä pitää aktiivisesti etsiä, ei odottaa byrokraattisia hakemuksia.

Yhteenvetona toteamme, että esityksen tavoite on kannatettava, mutta esitys vaatii vielä runsaasti muutoksia ja jatkovalmistelua, jotta tavoitteet voidaan saavuttaa.

Kallama Susanna
Yhteiskunnallisten yritysten liitto ARVO ry